

Ніна Василівна ОВСЮК

д.е.н., професор, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>
e-mail: nina.ovsyuk@gmail.com

Жанна Сергіївна ШАЛІЄВСЬКА

студентка, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1795-4690>
e-mail: 5684951@stud.nau.edu.ua

Катерина Юріївна ГУЛЬКО

студентка, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7596-6518>
e-mail: gkatya.088@gmail.com

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність ефективного управління кожного суб'єкта господарювання залежить насамперед від прозорості та розкриття інформації з його фінансово-господарської діяльності. Саме фінансова звітність охоплює всю важливу інформацію про фінансовий стан підприємства та дає можливість ознайомитись із нею зацікавленим користувачам для подальшого аналізу і прийняття рішень у майбутній діяльності. Найбільшу зацікавленість фінансова звітність викликає в інвесторів, кредиторів, представників державних органів, персоналу, які готові в майбутньому співпрацювати із суб'єктом господарювання. Для того, щоби більш детально та інформативно подати фінансову звітність користувачам, необхідно складати її за міжнародними стандартами, що виступають як інструменти глобалізації економіки та сприяють розвитку світових економічних зв'язків.

Ключові слова: фінансова звітність, фінансовий стан підприємства, МСФЗ, внутрішні та зовнішні користувачі, XBRL, баланс (звіт про фінансовий стан)

ВСТУП

На сьогодні для успішного функціонування підприємства необхідно підвищувати ефективність його фінансово-господарської діяльності. Цього можна досягти шляхом вдосконалення системи управління у сфері виробництва, створення конкурентоспроможної продукції й реалізації заходів стосовно залучення інвестицій. Для того щоби користувачі могли бачити всі переваги та недоліки фінансово-господарської діяльності підприємства потрібно дослідити інформаційну систему, яка буде сприяти прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Такою інформаційною системою є фінансова звітність, яка слугує інструментом інформування внутрішніх і зовнішніх користувачів. Дані фінансової звітності дозволяють обрати необхідні заходи для існування підприємства в конкурентному середовищі, зростання його економічного потенціалу, максимізації прибутку та скорочення витрат, а також запобігатимуть банкрутству та фінансовим ризикам.

Теоретичні дослідження особливостей формування та використання фінансової звітності, знайшли своє відображення у працях таких науковців як Н.М. Ткаченко, Н.В. Чебанова, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Т.Я. Чупир, які трактують фінансову звітність із різних точок зору. Одні теоретики вважають, що фінансова звітність це сукупність форм, які складені на основі даних обліку. Інші доводять, що фінансова звітність характеризує статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку, а також являє собою сукупність облікових регістрів за певний

період. А.В. Озеран та Л.М. Пилипенко у своїх працях досліджують процес гармонізації фінансової звітності із міжнародними стандартами та аналізують систему публічності звітності в постіндустріальному світі [3; 5]. Кожен із вчених зробив вагомий внесок у визначення сутності фінансової звітності та охарактеризував звітність як основне інформаційне джерело про господарську діяльність підприємства. Проте, у сучасних економічних умовах ця тематика потребує подальших досліджень.

МЕТА статті – визначення важливості й не обхідності складання фінансової звітності, що виступає засобом розкриття інформації про діяльність суб'єкта господарювання шляхом її оприлюднення в економічних джерелах або на офіційних вебсайтах підприємств для прийняття користувачами обґрунтованих рішень, зокрема відносно майбутньої співпраці з відповідним суб'єктом підприємництва.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічною та інформаційною основою роботи слугували наукові праці, матеріали періодичних фахових та профільних видань, різноманітні ресурси Internet. Під час проведення дослідження використовувались методи узагальнення для формування висновків, аналізу з метою співставлення наукових напрацювань, системного підходу для дослідження фінансової звітності як цілісної множини окремих компонентів у сукупності зв'язків, що існують між ними.

РЕЗУЛЬТАТИ

Застосовуючи такий інформаційний ресурс, як фі-

нансова звітність, у користувачів виникає відповідний рівень довіри чи недовіри до правдивості її показників, тому це питання в даний час набуває особливої актуальності, оскільки звітність вважається достовірною в тому випадку, коли в ній відсутні помилки й неточності та відображається реальний фінансовий стан підприємства.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996–XIV від 16.07.1999 р., фінансова звітність – це звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [1].

Вважаємо доречним відмітити, що фінансова звітність в Україні, незважаючи на реформування і вдосконалення вітчизняного бухгалтерського обліку протягом останнього часу, все ще не відповідає вимогам міжнародних стандартів. Тому для досягнення інтеграції українських підприємств в європейську та світову економічну сферу, потрібно зорієнтувати фінансову звітність на міжнародні стандарти та вимоги і практику формування такої звітності передовими країнами світу.

Адже на сьогодні пандемія, зумовлена COVID-19, вплинула на діяльність більшості підприємств. Впродовж 2020–2021 рр. діяльність підприємств відбувалась у надскладних умовах, що відбилися на показниках фінансової звітності. Можна із впевненістю сказати, що зараз відбувається максимальне зменшення доходів підприємств, на господарській діяльності яких негативно позначився коронакризис. Однак фінальний аналіз впливу пандемії на результати діяльності суб'єктів господарювання можливо провести тільки після повернення до нормальних умов функціонування бізнесу.

Фінансова звітність підприємств України являє собою систему узагальнення показників про фінансовий стан та результати фінансово-господарської діяльності за минулий та попередній звітні періоди. Форма, модель та формат подання складових фінансової звітності визначено на загальнодержавному рівні, за виключенням звіту про управління та частково приміток до річної фінансової звітності.

Фінансова звітність (за НП(С)БО) вміщує:

- баланс (звіт про фінансовий стан);
- звіт про фінансові результати підприємства;
- звіт про рух грошових коштів;
- звіт про власний капітал / звіт про зміни у власному капіталі;
- примітки до фінансової звітності.

Усі звітні форми, що входять до складу фінансової звітності, пов'язані між собою, оскільки відображають, як правило, одні й ті ж господарські операції та події в різних аспектах.

Наприклад, щоб охарактеризувати показники фінансової звітності візьмемо досить відомий заклад швидкого харчування «МакДональдс» (McDonald's). Перший компонент, який відкривається для здійснення аналізу фінансового стану підприємства, – баланс компанії. Завдяки балансу можна відстежити стан активів та пасивів підприємства за певний проміжок часу, а також оцінити платоспроможність бізнесу [4].

Наступним компонентом, що відносять до фінан-

сової звітності, виступає звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) компанії, який можна назвати одним із найважливіших звітів, на аналіз якого внутрішні та зовнішні користувачі звертають найбільше уваги. Це можна пояснити тим, що даний звіт показує результати діяльності підприємства протягом звітного періоду у вигляді прибутку чи збитку. Проаналізувавши звіт про фінансові результати компанії «МакДональдс» (McDonald's), ми побачимо, що станом на 2019 р. чистий фінансовий результат: прибуток становить 972 930 тис. грн, а у 2020 р. прибуток дорівнює 644 746 тис. грн. Також необхідно звернути увагу під час аналізу на фінансовий результат до оподаткування, оскільки цей показник є зараз базою для нарахування податку на прибуток підприємства (рис. 1).

Отже, виходить, що чистий фінансовий результат – прибуток підприємства у 2020 р. знизився на 328 184 тис. грн. Дану тенденцію до зменшення можна пояснити впливом карантинних обмежень, спричинених пандемією COVID-19. Тому, щоб не втратити свої позиції на ринку, компанія відкривала для себе нові способи обслуговування клієнтів [4].

Аналізуючи звіт про рух грошових коштів, потрібно зазначити, що користувачі можуть простежити скільки грошей надійшло на підприємство у звітному періоді, на що вони були витрачені та скільки ще залишилося у розпорядженні суб'єкта господарювання. Повертаючись до нашого прикладу із підприємством «МакДональдс» (McDonald's), ми спостерігаємо, що в принципі протягом 2019–2020 рр. коштів надійшло майже порівну, але стосовно витрат, то у 2020 р. їх було більше ніж у 2019 р. й це стосувалося витрат на оплату товарів (робі, послуг), на виплати працівникам, сплати податків (рис. 2) [4].

Стосовно звіту про власний капітал, то його користувачі використовують для того щоб відслідкувати зміни, які відбулися у складі власного капіталу протягом звітного періоду.

Ще одним компонентом фінансової звітності компанії є примітки до річної фінансової звітності, які деталізують окремі статті фінансової звітності.

На сьогодні відбувається доречне використання інтелектуальних технологій та обчислюваної техніки для формування фінансової звітності. Мова йде саме про цифрову фінансову звітність, яка розпізнається як людьми, так і машинними процесами.

Досить розповсюдженим на сьогодні є поняття «таксономія фінансової звітності», – це насамперед класифікація та систематизація інформації про фінансовий стан підприємства. Також це єдиний формат для обміну в електронному вигляді звітністю, підготовленою відповідно до МСФЗ [3, с. 82].

Відповідно до Закону України № 996–XIV від 16.07.1999 р. підприємства, які мусять згідно із законодавчими вимогами формувати фінансову звітність за МСФЗ, мають складати та подавати звітність в електронному форматі iXBRL (eXtensible Business Reporting Markup Language – розширена мова розмітки ділового звітування) на підґрунті таксономії фінансової звітності. Завдяки цьому стандарту можна досить швидко та зручно подати фінансові звіти до державних контролюючих органів, а також вільно представляти звітність на веб-сайтах підприємства.

Консолідований Звіт про фінансовий результат за рік, що закінчився 31 грудня		
Показники	2020	2019
I. Фінансові результати	тис. грн.	тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції	7872004	7757466
Собівартість реалізованої продукції	(3473876)	(3417494)
Валовий прибуток:	4398128	4339972
Інші операційні доходи	95726	97094
Адміністративні витрати	(388840)	(385365)
Витрати на збут	(3184660)	(2802880)
Інші операційні витрати	(104129)	(68755)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	816225	1180066
Інші фінансові доходи	66602	81319
Фінансові витрати	(70190)	(56483)
Інші витрати	(19206)	(17793)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	793431	1187109
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(148685)	(214179)
Чистий фінансовий результат: прибуток	644746	972930
II. Сукупний дохід	644746	972930

Рис. 1. Звіт про фінансові результати компанії McDonald's за 2020 та 2019 рр. [4]

Консолідований Звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня		
Стаття	2020, тис. грн.	2019, тис. грн.
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від:		
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7872004	7757479
Надходження податків та зборів	–	–
Надходження авансів від покупців і замовників	35	501
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	84537	104980
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	174	10
Інші надходження	1548	3780
Витрачання на оплату:		
Товарів (робіт, послуг)	(3987305)	(3864455)
Праці	(1373936)	(1290576)
Відрахувань на соціальні заходи	(303064)	(283072)
Зобов'язань із податків і зборів	(1204050)	(1128844)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	(204601)	(193012)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	(609223)	(614017)
Інші витрачання	(145970)	(409968)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	129149	895835
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	–	–
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від:		
Власного капіталу	–	50015
Витрачання на:		
Сплату дивідендів	(650013)	–
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	(650013)	50015
Чистий рух грошових коштів за звітний період	(520864)	945850
Залишок коштів на початок року	1426983	464892
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	19992	16241
Залишок коштів на кінець року	926111	1426983

Рис. 2. Звіт про рух грошових коштів компанії McDonald's за 2020 та 2019 рр. [4]

ВИСНОВКИ

Отже, фінансова звітність не є комерційною таємницею та не відноситься до інформації з обмеженим доступом. Вона повністю відкрита перед внутрішніми та зовнішніми користувачами для прийняття ними обґрунтованих управлінських рішень для співпраці з відповідним суб'єктом господарювання.

Тому фінансова звітність має відповідати вимогам, що цікавлять користувачів, а саме:

- надавати релевантну інформацію необхідну для прийняття управлінських рішень у сфері інвестицій;
- забезпечити аналіз наявних у підприємства ресурсів та оцінку динаміки рентабельності;
- надавати правдиву інформацію для оцінювання стану бізнесу на ринку та визначення подальших перспектив господарської діяльності підприємства.

Зауважимо, що формуючи звітність за міжнародними стандартами, забезпечується повнота та достовірність інформації про фінансовий стан, що важливо майбутнім інвесторам та кредиторам. Для України це питання є досить актуальним, оскільки за рахунок інвестування в розвиток її економіки наша держава може стати однією з промислово-розвинутих європейських країн.

Отже, дотримуючись усіх принципів та вимог складання та подання фінансової звітності, користувачі зможуть об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства та застосовувати цю інформацію у прийнятті раціональних управлінських рішень у майбутньому. Адже за якісного аналізу фінансової звітності та визначенні фінансового стану підприємства можна вчасно розробити заходи для втілення антикризової стратегії та подальшого розвитку бізнесу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змінами й доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Кулик В.А., Левченко З.М., Єрмолаєва М.В. Таксономія фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2021. Випуск 41. С. 82.
3. Озеран А.В. Гармонізація фінансової звітності підприємств із міжнародними стандартами та потребами управління: автореф. дис.... док. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2016. 33 с.
4. Офіційний сайт «МакДональдс» (McDonald's) про консолідовану фінансову звітність URL: <https://www.mcdonalds.com/content/dam/ua/mediaassets/documents/7.1.pdf>.
5. Пилипенко Л.М. Система публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки: дис.... док. екон. наук: 08.00.09 / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2016. 456 с.

References

1. Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", dated 16.07.99 № 996-XIU, as amended. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (in Ukrainian).
2. Kulik V.A., Levchenko Z.M., Ermolaeva M.V. Taxonomy of financial statements according to international standards. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*. 2021. Issue 41. P. 82. (in Ukrainian).
3. Ozeran A.V. Harmonization of financial statements of enterprises with international standards and management needs: author's abstract ... Doctor of economic sciences: 08.00.09. Kyiv, 2016. 33 p. (in Ukrainian).
4. Official website of McDonald's on consolidated financial statements. URL: <https://www.mcdonalds.com/content/dam/ua/mediaassets/documents/7.1.pdf> (in Ukrainian).
5. Piliipenko L.M. The system of public reporting of corporations in a post-industrial economy: dis. ... Doctor of economic sciences: 08.00.09 / Lviv Polytechnic National University. Lviv, 2016. 456 p. (in Ukrainian).

Nina OVSIUK

Doctor of Economics, Professor, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>

e-mail: nina.ovsyuk@gmail.com

Zhanna SHALIIEVSKA

student, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1795-4690>

e-mail: 5684951@stud.nau.edu.ua

Kateryna HULKO

student, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7596-6518>

e-mail: gkatya.088@gmail.com

FINANCIAL STATEMENTS AS THE MAIN SOURCE OF INFORMATION ON THE ENTERPRISE ACTIVITY

The essence of effective management of each business entity depends primarily on transparency and disclosure of information about its financial and economic activities. The financial report itself covers all important information about the state of the enterprise and provides an opportunity to obtain financial status with it by the interested user for further analysis and decision-making on further activities. As a rule, investors of creditors, state bodies, representatives who are preparing in construction with the business entity are interested in financial reporting. In order to provide more detailed and informative financial reporting to users, it is necessary to compile it with international standards, which act as tools for globalization of the economy and contribute to the development of global economic relations.

During 2020–2021, the activities of enterprises took place in extremely difficult conditions, which is why the pandemic significantly affected the financial reporting indicators. Today, there is an appropriate use of intelligent technology and computer technology in the formation of financial statements. Financial statements based on taxonomies of financial statements for IFRS are prepared and presented in a single electronic format using Extensible Business Reporting Language (XBRL). XBRL is a generally accepted international standard for presenting financial statements in accordance with IFRS in electronic form.

With the help of IFRS, Ukrainian companies have more effectively solved the following tasks: attracting investments and loans from the world's largest companies and banks, the ability to service financing from foreign banks and other organizations; placement of shares on international stock exchanges; providing the company's management with reliable information for making management decisions, as well as evaluating their adoption. Thus, today the economy of Ukraine depends on the choice of IFRS as a conceptual basis for accounting and its practical implementation. After all, the financial statements are fully open to internal and external users to make informed management decisions regarding cooperation with the relevant entity.

Keywords: *financial statements, financial condition of the enterprise, IFRS, internal and external users, XBRL, balance sheet (statement of financial position)*